

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»

18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

**Інститут економіки, управління та інформаційних технологій
Кафедра правознавства**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ проф. Г. В. Лаврик

« ____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни: «Сімейне право»

освітня програма: «Право»

спеціальність: 081 «Право»

галузь знань: 08 «Право»

ступінь вищої освіти: молодший бакалавр

ПОЛТАВА – 2020

Укладач:

М.С. Крилевець – доцент кафедри правознавства, к.ю.н.

Робоча програма навчальної дисципліни «Сімейне право» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри правознавства

Протокол № 1 від 30 серпня 2020 р.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Право»

спеціальності 081 Право

ступеня молодший бакалавр

_____ С.О. Гладкий
« _____ » _____ 2020 року

ЗМІСТ

Розділ 1.	Загальна характеристика навчальної дисципліни	4
Розділ 2.	Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни	5
Розділ 3.	Програма навчальної дисципліни	9
Розділ 4.	Тематичний план навчальної дисципліни	15
Розділ 5.	Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	28
Розділ 6.	Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу	33
Розділ 7.	Рекомендовані джерела інформації	34

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1.1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Сімейне право» для студентів спеціальності 081мб1 «Право» освітня програма «Право» освітнього ступеня молодший бакалавр з права

Характеристика навчальної дисципліни	
1.	Кількість кредитів ЄКТС <u>3</u>
2.	Кількість модулів: денна <u>1</u> ; заочна <u>1</u>
3.	Нормативна (варіативна) у відповідності до навчального плану: <u>нормативна</u>
4.	Курс: денна <u>3</u> , заочна <u>3</u>
5.	Семестр: денна <u>5</u> , заочна <u>7</u>
6.	Денна форма навчання, годин: 90– загальна кількість: , 2 семестр – <u>90</u> – лекції: 1 семестр – <u>18</u> – семінарські заняття: 1 семестр – <u>14</u> – самостійна робота: 1 семестр – <u>58</u> – вид підсумкового контролю: 1 семестр – <u>залік</u> – кількість годин на тиждень: 1 семестр – <u>2</u>
7.	Заочна форма навчання, годин: – загальна кількість: 2 семестр – <u>90</u> – лекції: 2 семестр – <u>4</u> – практичні заняття: , 2 семестр – <u>4</u> – самостійна робота: 2 семестр – <u>82</u> – вид підсумкового контролю: , 2 семестр – <u>залік</u>
8.	Дистанційна форма навчання, годин: – загальна кількість: 2 семестр – <u>90</u> – лекції: семестр – <u>2</u> – практичні заняття: , 2 семестр – <u>2</u> – самостійна робота: 2 семестр – <u>86</u> – вид підсумкового контролю: , 2 семестр – <u>залік</u>

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право» є необхідність у формуванні у студентів знань про правове регулювання сімейних відносин та основних навичок практичного застосування норм сімейного законодавства. Предметом навчальної дисципліни є сукупність суспільних правовідносин, які виникають між: подружжям, батьками та дітьми, усиновлювачами та усиновленими, опікунами, піклувальниками та підопічними, патронатними вихователями та їх вихованцями та інших сімейних відносин між членами сім'ї та родичами.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право» є засвоєння знань та формування у студентів навичок застосування сімейного законодавства. Підготовка спеціалістів, компетентних у вирішенні сімейних спорів. Поглиблення знань у сфері міжнародного сімейного права.

Навчальна дисципліна «Сімейне право» розрахована на студентів, які вже мають базові знання з навчальної дисципліни «Цивільне право». Студенти повинні набути узагальнені систематизовані уявлення щодо таких питань:

- предмет, метод, функції та принципи сімейного права;
- історію розвитку сімейного законодавства та загальну систему джерел сучасного сімейного права;
- актуальні зміни в сімейному законодавстві;
- суть та місце сімейного права у системі права;
- сутність сімейних правових категорій та основних інститутів сімейного права;
- поняття, зміст та види сімейних відносин, юридичні факти як підстави їх виникнення;
- особливості правового регулювання окремих видів сімейних відносин;
- способи захисту сімейних прав та законних інтересів;
- основні положення про міжнародне регулювання сімейних правовідносин.

Програма навчальної дисципліни складається з одного модуля.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
Загальні компетентності		
1	здатність до абстрактного й аналітичного, критичного мислення; здатність генерувати нові ідеї (ЗК-7);	формулювати власні обгрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми. Оцінювати недоліки і переваги аргументів (ПРН 4);
2	Здатність застосовувати знання на практиці у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях (ЗК-8)	визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин (ПРН 1).
3	здатність знаходити творчі рішення або відповіді на чітко визначені та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних (ЗК-10).	самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій. (ПРН 8);
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності		
4	повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (ФК-3);	пояснювати природу та зміст основних правових інститутів та процедур національного права (ПРН 11)

	здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти, реалізовувати норми права у конкретних сферах професійної діяльності та самостійно розробляти юридичні документи (ФК-7);	застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (ПРН 14).
5	здатність юридично правильно кваліфікувати факти та обставини (ФК-9);	давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (ПРН 5);
6	здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції, здійснювати публічні виступи, брати участь у дискусіях з правових питань (ФК-10);	здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання (ПРН 2)
7	здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та	надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН 16).

	конфіденційної інформації (ФК-11);	
8	здатність усвідомлювати особливості правового регулювання окремих видів сімейних відносин;	оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток у різних сферах сімейних правовідносин.
9	здатність розуміти способи захисту сімейних прав та законних інтересів.	професійно захищати, представляти інтереси клієнтів у різних правових ситуаціях у судах.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни затверджена Вченою радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», протокол від «___» _____ 2020 року № ___.

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття сімейного права та його джерела

Поняття сімейного права та визначення його галузевої самостійності в системі права. Співвідношення сімейного права з іншими галузями права. Правовідносини, що регулюються сімейним правом. Предмет та методи регулювання в сімейному праві. Основні принципи сімейного права. Система сімейного права України. Концепція державної сімейної політики. Охорона сім'ї державою.

Джерела сімейного права в Україні. Система джерел сімейного права. Історичний розвиток законодавства про шлюб та сім'ю в радянський період (з 1917 р.). Значення Конституції України у регулюванні сімейних відносин. Практика використання міжнародних норм у сімейному праві. Сімейний кодекс України (2002 р.): система та загальна характеристика. Звичай як джерело сімейного права в Україні. Договір як регулятор сімейних правовідносин. Правове значення постанов Пленуму Верховного Суду України у справах про шлюб та сім'ю. Дія норм сімейного права. Аналогія закону та аналогія права.

Тема 2. Сімейні правовідносини

Поняття та ознаки сімейних правовідносин. Поняття сім'ї в соціологічному і юридичному значенні. Право кожної особи на сім'ю. Суб'єкти сімейних правовідносин. Правоздатність і дієздатність в сімейному праві. Поняття та класифікація юридичних фактів у сімейному праві. Родинність і свояцтво у сімейному праві України. Реалізація та дотримання сімейних прав та обов'язків. Відповідальність в сімейному праві. Захист сімейних прав. Строки і позовна давність у сімейному праві України.

Тема 3. Поняття шлюбу. Укладення шлюбу

Історичні форми сім'ї та шлюбу. Поняття та правова природа шлюбу. Умови вступу до шлюбу та їх види. Особи, що не можуть перебувати у шлюбі між собою. Перешкоди до укладення шлюбу. Порядок подання заяви про реєстрацію шлюбу. Державна реєстрація шлюбу. Зміна умов порядку укладення шлюбу. Особливий порядок державної реєстрації шлюбу. Наслідки порушення вимог закону щодо укладення шлюбу. Фіктивний шлюб. Правове регулювання укладення шлюбу з іноземцями.

Тема 4. Особисті немайнові правовідносини подружжя

Загальна характеристика та особливості особистих немайнових правовідносин подружжя (чоловіка і дружини). Види немайнових правовідносин подружжя. Право на материнство і на батьківство. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності. Права подружжя на вільний фізичний та духовний розвиток, особисту свободу. Право подружжя на прізвище, зміну прізвища у зв'язку з укладенням шлюбу та у шлюбі, та пов'язані з ним права. Права дружини та чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї. Право на духовний розвиток та особисту свободу. Право на таємницю особистого життя. Захист особистих прав подружжя.

Тема 5. Майнові правовідносини подружжя. Шлюбний договір

Особливості майнових правовідносин подружжя. Правовий режим майна подружжя. Види режимів спільності майна подружжя: режим універсальності спільності; режим спільності рухомого і придбаного; режим спільності придбання. Володіння, розпорядження та поділ спільного майна подружжя. Майно, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка. Корпоративні права подружжя. Правовий режим майна чоловіка і жінки, що проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу. Відповідальність подружжя по зобов'язаннями. Підстави, порядок та умови звернення стягнення на майно подружжя. Позивна давність до вимог подружжя про поділ спільного майна.

Особливості договірною режиму майна подружжя в Україні. Поняття шлюбного договору: його зміст, порядок укладення та

форма. Умови, які не можуть включатися в шлюбний договір. Зміна умов та розірвання шлюбного договору. Визнання шлюбного договору недійсним та його правові наслідки.

Тема 6. Припинення шлюбу

Підстави припинення шлюбу. Підстави і порядок розірвання шлюбу судом. Підстави і порядок розірвання шлюбу органами РАЦСу. Правові наслідки припинення шлюбу. Поновлення шлюбу. Поняття і порядок визнання шлюбу недійсним. Перелік осіб, які мають право на звернення до суду з позовом про визнання шлюбу недійсним. Відмінність припинення шлюбу від визнання шлюбу недійсним.

Тема 7. Підстави виникнення правовідносин між батьками і дітьми. Визначення походження дітей

Походження дитини як онова виникнення правовідносин між батьками та дітьми. Визначення походження дитини від матері. Презумпція батьківства. Визнання батьківства і материнства за рішенням суду. Визначення походження дитини, що народилася в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. Порядок реєстрації народження дитини. Встановлення факту батьківства за рішенням суду. Поняття і підстави оспорювання батьківства або материнства.

Тема 8. Особисті правовідносини між батьками і дітьми. Позбавлення і обмеження батьківських прав

Загальна характеристика прав та обов'язків батьків, підстави їх виникнення. Класифікація правовідносин батьків та дітей. Особисті немайнові та майнові правовідносини батьків та дітей. Права батьків по захисту інтересів дітей. Реалізація батьківських прав батьками, які проживають окремо від дитини, які є неповнолітніми або недієздатними. Права членів сім'ї та родичів на виховання дітей.

Права дітей на захист від неправомірних дій батьків. Немайнові та майнові права дітей. Співвідношення прав батьків і прав дітей. Санкції за неналежне здійснення батьківських прав. Підстави і порядок позбавлення батьківських прав. Наслідки позбавлення батьківських прав. Поновлення в батьківських правах. Відібрання дітей без позбавлення батьківських прав.

Тема 9. Майнові правовідносини між батьками і дітьми. Аліментні зобов'язання батьків і дітей

Правовий режим майна батьків та дітей. Спільна сумісна власність батьків та дітей. Принцип роздільності майна батьків і дітей. Презумпцію права власності батьків на спірне майно. Індивідуальне майно дитини. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання. Право власності дитини на аліменти.

Поняття та загальна характеристика аліментних зобов'язань. Порядок та форма сплати аліментів неповнолітнім дітям. Добровільний та судовий порядок сплати аліментів. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину. Визначення та зміна розміру сплати аліментів. Контроль за цільовим витрачанням аліментів. Визначення заборгованості по аліментах. Звільнення від сплати аліментів. Обов'язок батьків на утримання повнолітніх дітей. Участь батьків у додаткових витратах на дітей. Обов'язки інших членів сім'ї та родичів щодо утримання дитини.

Зобов'язання повнолітніх дочки, сина по утриманню непрацездатних батьків, які потребують матеріальної допомоги. Утримання непрацездатних батьків неповнолітніми дітьми. Визначення розміру аліментів на батьків. Звільнення дітей від обов'язку утримувати батьків.

Тема 10. Особисті немайнові права і обов'язки та аліментні правовідносини інших членів сім'ї та родичів

Поняття інших членів сім'ї та родичів. Особисті немайнові правовідносини інших членів сім'ї та родичів. Права баби та діда, прабаби та прадіда на виховання внуків та правнуків. Права братів та сестер на спілкування. Права мачухи, вітчима та особи, яка взяла дитину у свою сім'ю, на її виховання. Права членів сім'ї та родичів щодо захисту дитини. Піклування про осіб, які взяли дитину у свою сім'ю на виховання.

Загальна характеристика майнових правовідносин інших членів сім'ї та родичів. Аліментні зобов'язання інших членів сім'ї, умови їх виникнення. Піклування про осіб, які взяли дитину у свою сім'ю на виховання. Визначення розміру аліментів. Підстави звільнення падчерки та пасинка від сплати аліментів мачусі та вітчиму.

Підстави звільнення від сплати аліментів інших членів сім'ї та родичів. Відповідальність за невчасну сплату аліментів. Припинення аліментних зобов'язань.

Тема 11. Усиновлення. Інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: опіка та піклування, патронат

Загальна характеристика форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Облік дітей-сиріт та дітей, які залишилися без батьківського піклування. Поняття, значення і правова природа усиновлення. Порядок та умови усиновлення дітей в Україні. Особливості усиновлення повнолітніх. Облік осіб, що бажають усиновити дитину. Документи, які подаються претендентами на усиновлення для одержання дозволу на усиновлення. Правові наслідки усиновлення. Усиновлення дітей іноземними громадянами. Тасмниця усиновлення та її правовий захист. Усиновлення дітей іноземцями. Права та обов'язки усиновлювачів. Права усиновленої дитини. Припинення усиновлення: основи, порядок, правові наслідки. Скасування усиновлення: основи, порядок, правові наслідки. Підстави та юридичні наслідки визнання усиновлення недійсним.

Підстави та порядок набуття дитиною правового статусу сироти або такої, що позбавлена батьківського піклування. Основні форми влаштування дітей, що залишилися без батьківського піклування в Україні та їх види. Повноваження органів опіки та піклування. Тимчасове влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Порядок встановлення опіки та піклування. Права та обов'язки опікунів та піклувальників. Припинення опіки та піклування, звільнення опікуна, піклувальника від виконання своїх обов'язків. Способи захисту прав та інтересів дітей, що залишилися без батьківського піклування.

Розвиток інституту патронату в Україні. Поняття та зміст договору про патронат. Права та обов'язки сторін договору про патронат. Порядок припинення патронату. Порядок створення дитячих будинків сімейного типу. Поняття та порядок створення прийомної сім'ї. Особи, які можуть бути прийомними батьками.

Тема 12. Правове регулювання сімейних відносин за участю іноземців та осіб без громадянства

Поняття сімейних правовідносин з іноземним елементом. Права та обов'язки іноземців та осіб без громадянства у сімейних відносинах в Україні. Правове регулювання укладення та розірвання шлюбу за участі іноземців та осіб без громадянства. Порядок розірвання шлюбу між громадянами України, що перебувають за кордом. Умови визнання актів цивільного стану, заснованих на іноземних законах, в Україні.

Правове регулювання відносин батьків та дітей, інших членів сім'ї з іноземним елементом. Правове регулювання усиновлення іноземними особами та осіб без громадянства. Встановлення опіки та піклування над дитиною, що є громадянином України, але проживає за її межами. Встановлення опіки та піклування над дитиною-іноземцем. Застосування в Україні законодавства іноземних держав та міжнародних договорів.

Розділ 4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ з розподілом навчального часу за видами занять

Таблиця 4.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Сімейне право» з розподілом навчального часу за видами занять для студентів денної форми навчання спеціальності 081 мб «Право» освітня програма «Право»

№ з / п	Назва модулів, розділів і тем навчальної дисципліни	Кількість годин за видами занять			
		Разом	аудиторні заняття		позааудиторні заняття
			лекції	семінарські заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	7
1.	Поняття сімейного права та його джерела.	6	2	–	4
2.	Сімейні правовідносини.	8	2	2	4
3.	Поняття шлюбу. Укладення шлюбу.	8	2	2	4
4.	Особисті немайнові правовідносини подружжя.	6	–	2	4
5.	Майнові правовідносини подружжя. Шлюбний договір.	8	2	2	6
6.	Припинення шлюбу.	6	–	2	4

7.	Підстави виникнення правовідносин між батьками і дітьми. Визначення походження дітей.	8	2	–	6
8.	Особисті правовідносини між батьками і дітьми. Позбавлення і обмеження батьківських прав.	8	–	2	6
9.	Майнові правовідносини між батьками і дітьми. Аліментні зобов'язання батьків і дітей	6	2	–	4
10.	Особисті немайнові права і обов'язки та аліментні правовідносини інших членів сім'ї та родичів.	10	2	2	6
11.	Усиновлення. Інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: опіка та піклування, патронат.	10	2	2	6
12.	Правове регулювання сімейних відносин за участю іноземців та осіб без громадянства.	6	2		4
	<i>Разом з навчальної дисципліни</i>	<i>90</i>	<i>18</i>	<i>14</i>	<i>58</i>

Таблиця 4.2. Тематичний план навчальної дисципліни «Адміністративне право» з розподілом навчального часу за видами занять для студентів заочної форми навчання спеціальності 081 мб «Право» освітня програма «Право»

№ з / п	Назва модулів, розділів і тем навчальної дисципліни	Кількість годин за видами занять			
		Разом	аудиторні заняття		позааудиторні заняття
			лекції	семінарські заняття	самотійна робота
1	2	3	4	5	7
1.	Поняття сімейного права та його джерела.	4	–	–	4
2.	Сімейні правовідносини.	6	2	–	4
3.	Поняття шлюбу. Укладення шлюбу.	8		2	6
4.	Особисті немайнові правовідносини подружжя.	8	–	–	8
5.	Майнові правовідносини подружжя. Шлюбний договір.	8	–	–	8
6.	Припинення шлюбу.	8	–	–	8
7.	Підстави виникнення правовідносин між батьками і дітьми. Визначення походження дітей.	8	–	–	8
8.	Особисті правовідносини між батьками і дітьми. Позбавлення і обмеження батьківських прав.	8	–	–	8

9.	Майнові правовідносини між батьками і дітьми. Аліментні зобов'язання батьків і дітей	8	2		6
10.	Особисті немайнові права і обов'язки та аліментні правовідносини інших членів сім'ї та родичів.	8	–	–	8
11.	Усиновлення. Інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: опіка та піклування, патронат.	8	–	2	6
12.	Правове регулювання сімейних відносин за участю іноземців та осіб без громадянства.	8	–	–	8
	<i>Разом з навчальної дисципліни</i>	<i>90</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>82</i>

Таблиця 4.3. Тематичний план навчальної дисципліни для студентів дистанційної форми навчання спеціальності 081 мб «Право» освітня програма «Право»

№ з / п	Назва змістових модулів, тем дисципліни	Кількість годин за видами занять			
		Разом	аудиторні заняття		позааудиторні заняття
			лекції	семінарські заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	7
1.	Поняття сімейного права та його джерела.	6	–	–	6
2.	Сімейні правовідносини.	8	2	–	6
3.	Поняття шлюбу. Укладення шлюбу.	6	–	–	6
4.	Особисті немайнові правовідносини подружжя.	8	–	–	8
5.	Майнові правовідносини подружжя. Шлюбний договір.	8	–	–	8
6.	Припинення шлюбу.	8	–	–	8
7.	Підстави виникнення правовідносин між батьками і дітьми. Визначення походження дітей.	8	–	–	8

8.	Особисті правовідносини між батьками і дітьми. Позбавлення і обмеження батьківських прав.	8		–	8
9.	Майнові правовідносини між батьками і дітьми. Аліментні зобов'язання батьків і дітей	8	–	2	6
10.	Особисті немайнові права і обов'язки та аліментні правовідносини інших членів сім'ї та родичів.	8	–	–	8
11.	Усиновлення. Інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: опіка та піклування, патронат.	6	–	–	6
12.	Правове регулювання сімейних відносин за участю іноземців та осіб без громадянства.	8	–	–	8
	<i>Разом з навчальної дисципліни</i>		2	2	86

**Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни
«Сімейне право» для студентів денної форми навчання
спеціальності 081мб «Право» освітня програма «Право»**

Назва теми (лекційного заняття) та питання теми (лекційного заняття)	Назва теми та питання семінарського заняття (практичного ^{для} студентів заочної форми навчання)	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформацій ні джерела (порядкови й номер за переліком)
1	2	3	4
Модуль 1. Основні положення сімейного права.			
Тема 1. Поняття сімейного права та його джерела			
Лекційне заняття 1. 1. Поняття сімейного права та його співвідношення з іншими галузями права. 2. Предмет та методи регулювання в сімейному праві. 3. Основні джерела сімейного права. 4. Загальний аналіз Сімейного Кодексу України.	Семінарське заняття 1. 1. Поняття сімейного права 2. Співвідношення сімейного права з іншими галузями права. 3. Предмет та методи регулювання в сімейному праві. 4. Основні джерела сімейного права. 5. Загальний аналіз Сімейного Кодексу України.	Завдання для самоконтролю знань Провести порівняльно-правий аналіз сімейного та цивільного права. Підготувати доповідь.	24, 25, 31, 36, 46.
Тема 2. Сімейні правовідносини.			
Лекційне заняття 2. * 1. Поняття сім'ї в соціологічному і юридичному значенні. 2. Учасники сімейних правовідносин. 3. Підстави виникнення та	Семінарське заняття 2 1. Поняття сім'ї в соціологічному і юридичному значенні. 2. Учасники сімейних правовідносин. 3. Підстави виникнення та припинення	Завдання для самоконтролю знань Підготувати реферат на тему «Способи та	21, 28, 27, 40.

припинення сімейних правовідносин. 4. Захист сімейних прав. 5. Строки і позовна давність у сімейному праві України.	сімейних правовідносин. 4. Захист сімейних прав. 5. Позовна давність у сімейному праві України.	форми захисту сімейних прав».	
---	---	-------------------------------	--

Тема 3. Поняття шлюбу. Укладення шлюбу.

Лекційне заняття 3. 1. Поняття та правова природа шлюбу. 2. Умови вступу до шлюбу та їх види. 3. Порядок державної реєстрації шлюбу. 4. Правові наслідки визнання шлюбу недійсним.	Семінарське заняття 3. ** 1. Поняття та правова природа шлюбу. 2. Умови вступу до шлюбу та їх види. 3. Порядок державної реєстрації шлюбу. 4. Правові наслідки визнання шлюбу недійсним	Завдання для самоконтролю знань. Підготувати тези на теми: «Укладення шлюбу з іноземним елементом», «Юридичне значення релігійних шлюбів у сімейному праві», «Основні умови вступу у шлюб»	3, 8, 11, 13, 16, 17, 19, 25.
---	--	---	-------------------------------

Тема 4. Особисті немайнові правовідносини подружжя

<p>Лекційне заняття 4. 1. Поняття та загальна характеристика особистих правовідносин подружжя. 2. Види особистих немайнових прав кожного з подружжя. 3. Способи забезпечення особистих немайнових прав подружжя. 4. Захист особистих прав подружжя.</p>	<p>Семінарське заняття 4. 1. Загальна характеристика особистих правовідносин подружжя. 2. Види особистих немайнових прав кожного з подружжя. 3. Способи забезпечення особистих немайнових прав подружжя. 4. Захист особистих прав подружжя.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань Здійснити порівняння особистих немайнових прав подружжя, які передбачені Кодексом про шлюб і сім'ю 1969 р. та Сімейним кодексом України 2002 р.</p>	<p>9, 17, 22, 40.</p>
<p>Тема 5. Майнові правовідносини подружжя. Шлюбний договір.</p>			
<p>Лекційне заняття 5. 1. Майнові права та обов'язки подружжя. 2. Види режимів спільності майна подружжя. 3. Договір між подружжям щодо майна. 4. Поняття та правова природа шлюбного договору.</p>	<p>Семінарське заняття 5. 1. Майнові права та обов'язки подружжя. 2. Види режимів спільності майна подружжя. 3. Договір між подружжям щодо майна. 4. Поняття та правова природа шлюбного договору. 5. Правові наслідки визнання шлюбного договору недійсним.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань Підготувати проекти шлюбного договору, за умов укладення до реєстрації шлюбу та після реєстрації шлюбу.</p>	<p>21, 26, 30, 32, 33, 39, 41, 43, 44.</p>
<p>Тема 6. Припинення шлюбу</p>			

<p>Лекційне заняття 6.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підстави та способи припинення шлюбу. 2. Правові наслідки припинення шлюбу. 3. Встановлення режиму окремого проживання подружжя та поновлення шлюбу. 4. Визнання шлюбу недійсним. 	<p>Семінарське заняття 6.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підстави припинення шлюбу. 2. Способи припинення шлюбу. 3. Правові наслідки визнання шлюбу недійсним. 4. Встановлення режиму окремого проживання подружжя та поновлення шлюбу. 5. Визнання шлюбу недійсним. 	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>Підготувати доповідь на тему: «Юридичні наслідки встановлення режиму окремого проживання подружжя»</p>	<p>18, 22, 25, 28, 40, 53</p>
<p>Тема 7. Підстави виникнення правовідносин між батьками і дітьми. Визначення походження дітей.</p>			
<p>Лекційне заняття 7.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Встановлення походження дитини. 2. Встановлення батьківства в судовому порядку. 3. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. 4. Оспорювання батьківства. 	<p>Семінарське заняття 7.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підстави виникнення правовідносин між батьками й дітьми. 2. Встановлення походження дитини. 3. Встановлення батьківства в судовому порядку. 4. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. 5. Оспорювання батьківства. 	<p>Завдання для самоконтролю знань.</p> <p>Підготувати презентацію на теми: «Оспорювання батьківства», «Встановлення батьківства : міжнародний досвід», «Порядок встановлення походження дитини».</p>	<p>2, 5, 20, 24, 36.</p>
<p>Тема 8. Особисті правовідносини між батьками і дітьми. Позбавлення і обмеження батьківських прав</p>			

Лекційне заняття 8 1. Загальна характеристика прав та обов'язків батьків. 2. Способи захисту батьками прав дітей. 3. Підстави та наслідки позбавлення батьківських прав. Поновлення батьківських прав. 4. Відібрання дітей без позбавлення батьківських прав.	Семінарське заняття 8. * 1. Види прав та обов'язків батьків, їх характеристика. 2. Способи захисту батьками прав дітей. 3. Підстави позбавлення батьківських прав. 4. Поновлення батьківських прав. 5. Відібрання дітей без позбавлення батьківських прав.	Завдання для самоконтролю знань Опрацювати з Єдиного державного реєстру судових рішень п'ять судових справ про позбавлення і обмеження батьківських прав.	3, 4, 22, 27, 47, 48.
---	--	---	-----------------------

Тема 9. Майнові правовідносини між батьками і дітьми. Аліментні зобов'язання батьків і дітей

Лекційне заняття 9. * 1. Загальна характеристика майнових прав батьків та дітей. 2. Аліментні зобов'язання батьків та дітей. 3. Визначення розміру аліментів та підстави сплати заборгованості. 4. Звільнення від сплати аліментів.	Семінарське заняття 9. 1. Основні види майнових прав батьків та дітей. 2. Поняття аліментних зобов'язань батьків та дітей. 3. Визначення розміру аліментів та підстави сплати заборгованості. 4. Зміна розміру аліментів. 5. Звільнення від сплати аліментів.	Завдання для самоконтролю знань Підготувати проект позовної заяви про стягнення аліментів.	1, 6, 7, 10, 15, 21, 45.
--	---	--	--------------------------

Тема 10. Особисті немайнові права і обов'язки та аліментні правовідносини інших членів сім'ї та родичів.

Лекційне заняття 10. 1. Поняття членів сім'ї та родичів. 2. Особисті немайнові права і обов'язки інших членів сім'ї та родичів.	Семінарське заняття 10. 1. Загальна характеристика майнових прав інших членів сім'ї. 2. Аліментні	Завдання для самоконтролю знань Письмово розкрити поняття: <інші члени	3,5,21, 29, 45.
--	--	--	-----------------

<p>3. Аліментні зобов'язання інших членів сім'ї.</p> <p>4. Підстави звільнення від сплати аліментів інших членів сім'ї та родичів.</p>	<p>зобов'язання інших членів сім'ї.</p> <p>3. Правові наслідки за ухилення від сплати аліментів.</p> <p>4. Звільнення від сплати аліментів.</p>	<p>сім'ї», «родич», «свояцтво», «аліментне зобов'язання», «утримання».</p>	
--	---	--	--

Тема 11. Усиновлення. Інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: опіка та піклування, патронат.

<p>Лекційне заняття 11.</p> <p>1. Повноваження органів опіки та піклування щодо захисту інтересів дітей-сиріт, та дітей позбавлених батьківського піклування.</p> <p>2. Поняття усиновлення та його правові наслідки.</p> <p>3. Права та обов'язки усиновлювачів та усиновлених.</p> <p>4. Припинення усиновлення: основи, порядок, правові наслідки.</p> <p>5. Інститут патронату в Україні.</p>	<p>Семинарське заняття 11. **</p> <p>1. Повноваження органів опіки та піклування щодо захисту інтересів дітей-сиріт, та дітей позбавлених батьківського піклування.</p> <p>2. Права та обов'язки опікунів та піклувальників.</p> <p>3. Поняття усиновлення та його правові наслідки.</p> <p>4. Припинення усиновлення: основи, порядок, правові наслідки.</p> <p>5. Поняття та практичне застосування патронату в Україні.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>Скласти порівняльну таблицю інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Визначити спільні та відмінні риси опікуна та піклувальника.</p>	<p>4, 12, 14, 21, 34, 38, 40, 50, 51, 52.</p>
--	---	--	---

Тема 12. Правове регулювання сімейних відносин за участю іноземців та осіб без громадянства.

<p>Лекційне заняття 12.</p> <p>1. Поняття іноземного елемента у сімейних правовідносинах.</p> <p>2. Правове регулювання укладення та розірвання шлюбу за участі іноземців та осіб без громадянства.</p> <p>3. Правове регулювання усиновлення іноземними особами та осіб без громадянства.</p> <p>4. Застосування в Україні законодавства іноземних держав та міжнародних договорів.</p>	<p>Семінарське заняття 12</p> <p>1. Поняття іноземного елемента у сімейних правовідносинах.</p> <p>2. Порядок укладення та розірвання шлюбу за участі іноземців та осіб без громадянства.</p> <p>3. Порядок усиновлення іноземними особами та осіб без громадянства.</p> <p>4. Застосування в Україні законодавства іноземних держав та міжнародних договорів</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань.</p> <p>Ознайомитись із Законом України «Про міжнародне приватне право».</p>	<p>10,11,14,15, 34, 39, 47,51.</p>
---	--	--	------------------------------------

* Лекційні та семінарські заняття для студентів заочної форми навчання спеціальності 081мб «Право» освітня програма «Право».

** Семінарські заняття для студентів заочної форми навчання набору спеціальності 081мб «Право» освітня програма «Право» 2020 року набору.

Розділ 5. Система поточного та підсумкового контролю

Таблиця 5.1. Розподіл балів, що отримують студенти спеціальності 081 мб «Право» освітня програма «Право» за результатами вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право»

<i>Назва змістового модуля, розділу, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
Поняття сімейного права та йогоджерела	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення питань, винесених на самостійне опрацювання	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Сімейні правовідносини	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Поняття шлюбу. Укладення шлюбу	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Особисті немайнові правовідносини подружжя	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Майнові правовідносини	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на	2

<i>Назва змістового модуля, розділу, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
подружжя. Шлюбний договір	семінарському занятті	
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Припинення шлюбу	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Підстави виникнення правовідносин між батьками і дітьми. Визначення походження дітей	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення питань, винесених на самостійне опрацювання	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Особисті правовідносини між батьками і дітьми. Позбавлення і обмеження батьківських прав	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Майнові правовідносини між батьками і дітьми. Аліментні зобов'язання батьків і дітей	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Особисті немайнові права і обов'язки та аліментні правовідносини	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань,	2

<i>Назва змістового модуля, розділу, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
інших членів сім'ї та родичів	передбачених планом самостійної роботи	
	<i>Разом:</i>	5
Усиновлення. Інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: опіка та піклування, патронат	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Правове регулювання сімейних відносин за участю іноземців та осіб без громадянства	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичних питань на семінарському занятті	2
	3. Тестування	1
	4. Виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	<i>Разом:</i>	5
Залік		40
Разом за семестр		100

Таблиця 5.2. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Сімейне право»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 5.3 Система нарахування додаткових балів за видами робіт

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	1-15
	4. Написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми 5. Створення і демонстрація презентації для супроводу доповіді з питань для обговорення на семінарському занятті.	0-5
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	3. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	4. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
	6. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	10-20
Разом		*

* **Максимальна кількість додаткових балів – 30**

Розділ 6. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки навчального процесу з навчальної дисципліни «Сімейне право»

1. Сімейне право: Завдання для аудиторного тестування студентів спеціальності 081мб1 / М.С.Крилевець [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://10.0.0.176/> (тести розроблені за допомогою комп'ютерної програми тестування знань студентів Orentest).

2. Сімейне право. Дистанційний курс з дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/wk/course/view.php?id=2048>

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові акти:

1. Деякі питання здійснення патронату над дитиною : постан. Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 148. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2017-%D0%BF#n101>.
2. Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання Урядовий кур'єр. 2013. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_112/stru#Stru.
3. Конвенція про права дитини / Організація Об'єднаних Націй. 2011. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021/stru#Stru.
4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 02.06. 2016 року // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 28. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
5. Про ведення банку даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів: Наказ Міністерства соціальної політики України від 28.12.2015 № 380/28510 / Офіційний вісник України. 2016. № 27. Ст. 1076.
6. Про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо невідворотності обов'язку утримувати дитину особами, які позбавлені батьківських прав: Закон України від 17.05.2016 року № 1370-VIII. 2016. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T161370?an=1>
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів: Закон України від 17.05.2017 року № 25 /Відомості Верховної Ради. 2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2037-19>
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання. 2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2475-19>
9. Про внесення зміни до статті 19 Сімейного кодексу України щодо забезпечення дотримання житлових прав дитини. 2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2038-19#n2>.

10. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.01.2017 року / Відомості Верховної Ради України. 2017. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>.

11. Про застосування судами деяких норм Кодексу про шлюб та сім'ю України від 12.06.1998 року / Постанова Пленуму Верховного Суду України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0016700-98>

12. Про затвердження Інструкції про виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за кордоном від 24.02.2015 року / Наказ Міністерства юстиції України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1390-06/stru#Stru>.

13. Про затвердження Інструкції про порядок реєстрації актів громадянського стану в дипломатичних представництвах та консульських установах України: Наказ Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України від 23.05.2001 року № 32/5/101 / Офіційний вісник України. 2001. № 24. Ст. 77.

14. Про затвердження Переліку захворювань, які дають право на усиновлення хворих дітей без дотримання строків перебування на обліку в центральному органі виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, а також до досягнення дитиною п'яти років: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 16.03.2012 року № 19 / Офіційний вісник України. 2012. № 19. Ст. 189.

15. Про затвердження Порядку здійснення добровільного медичного обстеження осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 року № 1740 / Урядовий кур'єр. 2002. № 221. ст.112.

16. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905 від 27.10.2008 року / Офіційний вісник України. 2008. № 79. ст. 126.

17. Про затвердження Правил реєстрації актів громадянського стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції від 18.10.2000 року № 52/5 / Офіційний вісник України. 2000. № 42. ст. 205 (Редакція від 17.10.2017)

18. Про перелік видів добровільного медичного обстеження осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.12.2002 року № 480 / Офіційний вісник України. 2003. № 4. Ст. 635.

19. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його

недійсним та поділ спільного майна подружжя від 21.12.2007 № 11 / Постанова Пленуму Верховного Суду України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07>

20. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання : Закон України від 3 лип. 2018 р. № 2475-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 36. Ст. 272.

21. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення від 31.03.1995 № 5 / Постанова Пленуму Верховного Суду України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95>

22. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III / Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21–22. Ст. 135. (Редакція від 01.09.2020 р.)

23. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 52. Ст. 561

24. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 № 787. БД «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13>

25. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.01.2018. Відомості Верховної Ради. 2018. № 5. ст.35 (редакція від 01.01.2020)

Основні рекомендовані джерела інформації:

26. Булеца С. Б. Сімейне право : підручник / за заг. ред. В. А. Кройтора та В. Ю. Євко; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Х. : ХНУВС, 2016. 512 с.

27. Сімейне право України : підручник / за заг. ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзера. К. : Юрінком Інтер, 2016. 520 с.

28. Сімейне право України : підручник / С. Б. Булеца, В. В. Заборовський, В. Г. Фазикош К. : Знання, 2015. 375 с.

29. Сімейне право України: підруч. 4-те вид., переробл. і допов. / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін.; за заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. К.: Право, 2012. 322 с.

30. Сімейне право України: підручник/за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

31. Білик О.О. Інститут окремого проживання подружжя в сімейному праві: порівняльно-правовий аспект: монографія. Київ : Знання України, 2017. 259 с.
32. Біленко М. Підстави набуття права спільної сумісної власності подружжя. Юридична Україна. 2014. № 4. С. 65-71.
33. Боднар Т. Сімейне право в системі права України. Приватне право. 2013. № 1. С. 129-134.
34. Гірник І. Права та обов'язки подружжя на розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності. Молодь і ринок. 2017. № 1. С. 155-158.
35. Гнатів О. Усиновлення іноземцями дітей-сиріт з України: нормативно-правовий аспект. Актуальні проблеми правознавства. 2016. Вип. 2. С. 99-102.
36. Гресь Н. М. Окремі аспекти відповідальності за невиконання батьками аліментних зобов'язань. Приватне та публічне право. 2017. № 1. С. 9–13
37. Дутко А. С. Поняття та правова природа шлюбного договору. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2016. № 837. С. 188-191.
38. Дмитрук І. М. Основи цивільного та сімейного права України: навч.-метод. посіб.; Миколаїв. нац. ун-т ім. В.О.Сухомлинського. Миколаїв : Гельветика, 2019. С. 155
39. Гриняк О. Б. Право спільної власності подружжя на житло за законодавством України : монографія. К. : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2017. 220 с.
40. Завальна Ж. В., Розгон О. В. Договірне регулювання відносин організації державної реєстрації шлюбу за 24 години. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 19–22. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/3/5.pdf>.
41. Красицька Л. В. Проблеми здійснення та захисту особистих та майнових прав батьків і дітей : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Вінниця, 2015. 496 с.
42. Лешанич Л. В. Правова природа припинення договору про патронат. Часопис цивілістики. 2015. Вип. 18. С. 73-76.
43. Липець Л. В. Шлюбний договір в Україні і в світі: порівняльні аспекти шлюбного і трудового договорів, а також шлюбних договорів в Україні і в США. Юридична наука. 2015. № 8. С. 27-41.

44. Маріц Д. О., Карпенко І. В. Договір про патронат. Часопис Київського університету права. 2014. № 4. С. 140-143.
45. Михальнюк О. Договір подружжя про надання утримання. Юридична Україна. 2015. № 2. С. 19-25.
46. Нікітюк О. М. Охорона та захист права спільної власності подружжя у цивілістичному процесі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2017. 20 с.
47. Овчатова-Редько А. О. Майнові правовідносини жінки та чоловіка, які перебувають у фактичному шлюбі, за законодавством України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. О., 2009. 19 с.
48. Пономарьов А. С. Значення та правова природа шлюбного договору. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 12. С. 92-97.
49. Порядок, розмір стягнення аліментів на утримання дитини та доходи, які враховуються (не враховуються) при визначенні розміру аліментів. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2015. № 5. С. 45-53.
50. Простибоженко О. С. Способи поділу спільного майна подружжя: погляд на правозастосовну практику. Часопис кримінального і цивільного судочинства. 2017. № 1. С. 147–155
51. Розгон О. В. Договори у сімейному праві України: монографія. К.: Ін Юре, 2018. 301с.
52. Сафончик О. І. Шлюбні правовідносини в Україні: проблеми теорії і практики : монографія; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса : Фенікс, 2018. 375
53. Сімейна політика в Україні: проблеми і перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (04 квітня 2018 р., м. Київ) / [Ред. кол. І. Г. Губеладзе та ін.] К., 2018. 188 с.
54. Слома В. Позбавлення батьківських прав за законодавством України. Актуальні проблеми правознавства. 2016. Вип. 4. С. 78-80.
55. Слюсар Л. І. Розлучення в Україні в демографічному вимірі: минуле і сучасність. Демографія та соціальна економіка. 2014. № 2. С. 78-89.
56. Справа «Мала проти України» (Скарга 4436/07) : рішення Європейського Суду з прав людини від 17 лист. 2014 р. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/974_a23

57. Справа «Гарнага проти України» (Скарга 20390/07): рішення Європейського Суду з прав людини від 16 трав 2013 р. Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_960#top
58. Судова практика у справах про усиновлення / Вісник Верховного Суду України. 2012. № 9. С. 15-23
59. Труба В. І. Проблемні питання правових підстав позбавлення батьківських прав. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2014. Вип. 12 (2). С. 4-7.
60. Ткачук О. Сімейний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду - Великої Палати та Касаційного цивільного суду (практика 2018 року). Харків : Право, 2019. 252 с.
61. Ханович Є. Правове регулювання аліментних зобов'язань бітків по утриманню дітей: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 12.00.03 / НАВС. К., 2019. 229 с.
62. Хобор Р. Б. Шлюбний договір як регулятор майнових відносин подружжя: монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. 239 с.
63. Чеховська І. В. Сурогатне материнство: теоретико-правові підходи до розуміння. Міжнародний юридичний вісник Університету ДФС України. 2017. № 6. С. 58–65.
64. Чурпіта Г. В. Співвідношення способів судового захисту сімейних і цивільних прав та інтересів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2015. № 34. Т. 1. С. 125-128.
65. Юнін О. С. Стягнення заборгованості по аліментах та притягнення боржника до відповідальності за невиконання аліментних обов'язків: проблеми теорії і практики. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2017. № 1. С. 132–139.